

Genforeningsstenen ved Ø .

Billedet blev taget ved indvielsen 15. juni 1921. Lærer Petersen står her sammen med børnene fra Ø Skole. (I Tjele på Langs 2000 kan man læse om stenen og se navne på mange af børnene.)

Her i bladet kan man læse om "Lynggreven fra Ø", som er dreng nr. 2 ud for lærer Petersen. I Arkivets indlæg sidst i bladet efterlyser man billeder af mindesten og gravsten på egnen.

Medlemsblad nr. 2, 20. årgang august 2013

Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening

Ledelse efter generalforsamlingen 2. marts 2011.

Navn, tlf., adr., mail:	Funktion:
Karsten Sørensen, 86653164 Vestergade 8, 8830 Tjele karsten@orumnet.dk	Formand
Jørgen Dalager 86 69 90 96 Vråvej 24, 8830 Tjele nederskov@dalager.com	Redaktør – Tjele på tværs
Knud Østergaard 86 65 20 79 Vibevej 8, 8830 Tjele knud-vibevej@orumnet.dk	Kasserer
Irma Therkildsen 86 65 41 65 Hovedgaden 41, 8830 Tjele irma.therkildsen@live.dk	Sekretær
Birthe Dalsgaard 98 54 41 71 Skibdalvej 1, 8830 Tjele bdg@nghf.dk	Medlem
Jytte Bjørn 86 69 01 12 Catrinevej 15, 8830 Tjele jyttebjorn@dlgmail.dk	Medlem
Nette Hunsballe, 86652065 Egelundsparken 22. 8830 Tjele nette.hunsballe@hotmail.com	Medlem
Turi Thomsen	Suppleant
Annalise Christensen	Suppleant
Svend Haakon Jensen	Revisor
Børge Kronborg	Revisor
Jan Dalsgaard Johannesen	Revisor-suppleant

Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv

Tjelevej 8 - Ørum - 8830 Tjele

tlf.. 87 25 02 82

e-mail: info@tjelearkivet.dk

www.tjelearkivet.dk

Åbent hver mandag kl. 14 – 17.

(Ferielukket i juli måned)

Generalforsamling 2013

Der blev ikke ændret på bestyrelsens sammensætning på generalforsamlingen i Vammen den 26. feb. Efterfølgende blev Karsten Sørensen formand for bestyrelsen. Han afløste Birthe Dalsgaard, som i en del år har haft denne post. Tak til hende, som vi er glade for stadig at have i bestyrelsen.

Skøn aften ved Hald Hovedgaard!

Vejret var med os, og der var pæn tilslutning, da vi den 7. maj vandrede rundt omkring Hald Hovedgaard. Erling Greve delte på en levende måde sin store viden om De fem Halder med os.

Kommende arrangementer

Vi fortsætter vores "historiske kirkevandring"

Tirsdag d. 20. august besøger vi Bigum og Lindum kirker.

Henholdsvis Mogens Munk og Birthe Dalsgaard vil vise os rundt i Bigum og Lindum

Kirker og med udgangspunkt i kirkerne fortælle om samspil mellem kirkerne og den historiske udvikling.

På Lindum Kirkegård vil vi i den forbindelse besøge lærer Poulsens mausoleum fra 1917.

Den medbragte kaffe indtages i Poulsens gamle hus "Toften" på Skibdølvej 1, hvor

vi vil få historien om, hvorfor Poulsens blev begravet i et mausoleum på Lindum Kirkegård.

Billedet af mausoleet på Lindum Kirkegård er taget, da mausoleet blev bygget i 1917. I dag står det foran en renovation.

**Vi mødes kl. 19 ved Bigum Kirke
Kl. 20 kører vi til Lindum Kirke.**

Vi besøger Landsarkivet for Nørrejylland i oktober.

Sådan skrev i i sidste nummer af dette blad. I mellemtiden har man helt lukket for rundvisning, så vi tillader os at lave et arrangement kl. 14.00 på en hverdag. **Læs herunder:**

Løvfaldstur til Skjern Voldsted og Skjern Kirke den 24. okt. 2013, kl. 1400

Vi mødes ved stien til Voldstedet kl. 14.00. Parkering ved Skjern skole, eller vejsiden ved sti.

Efter rundvisning/beretning om Voldstedet, kører vi til Skjern Kirke, hvor der ligeledes vil være rundvisning og gode fortællinger. Vi håber lokal naturvejleder vil guide og fortælle fra hedenold.

Vi nyder efterfølgende den medbragte kaffe i kirkehuset, som er beliggende ved siden af kirken.

Vi ses til en spændende eftermiddag på kanten af Nørreådal.

Pris: 30 kr.

Generalforsamling 25. februar 2014 i Vorning Præstegaard.

Knud Erik Rissager vil efter generalforsamlingen dele lidt af sin lokalhistoriske viden med os. (Mere i næste nummer)

Teglværk i Hvidding

Fortalt af Knud Erik Riisager

*TRAP Danmark 2. udg. 1875 fortæller under Vorning sogn:
I Hvidding Teglværk produceres årligt 200.000 sten.*

Da jeg læste ovenstående i TRAP blev jeg overrasket. Kunne det passe? - TRAP lyver jo ikke. Jeg spurgte derfor - for nogle år siden - nogle Hvidding-folk, og 2 kunne fortælle mig, at det var rigtigt nok.

Adolf Nielsen fortalte, at den gård han ejede - længe før hans tid - lå inde i Hvidding by, hvor den sammen med nabogården brændte i **1859**.

Efter branden blev begge de brændte gårde flyttet ud på marken lidt væk fra byen. Ved byggeriet af gårdene blev der brugt mursten fra Hvidding Teglværk.

Adolf Nielsen havde hørt, at det var omrejsende teglværksfolk der kom til byen medbringende en jernlåge. De startede så med at lave nogle små sten, som de bygger en ovn op af og anbringer jernlågen som dør til ovnen.

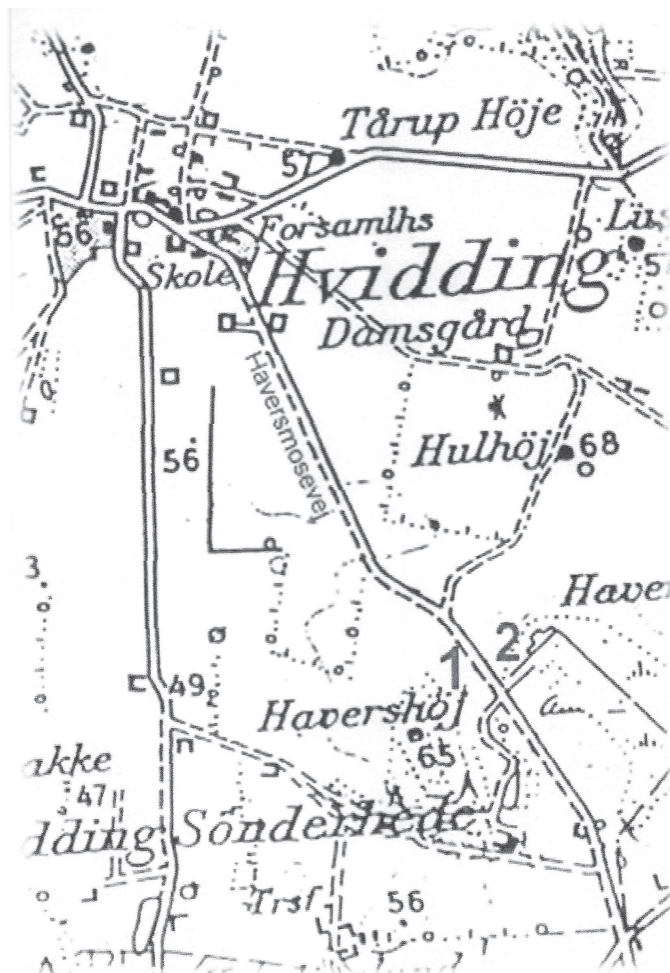
Derefter kan de så for alvor lave og brænde sten. Når de så har lavet de sten, der lige er brug for det pågældende sted, drager de videre til en ny landsby.

De to gårde der blev bygget op i 1859 var gården som Adolf Nielsen (Haversmosevej 9) og Bent Koch (Haversmosevej 8) boede på i år 2000, hvor jeg havde samtaler med de to.

Bent Koch, der kom til Hvidding i 1972 havde sin viden om Hvidding Teglværk fra en gammel gårdmand. "Gamle Jesper", der da boede på aftægt i Hvidding. Bent havde fra ham hørt en del om et transportabelt teglværk. Bent vidste, at teglværket havde ligget på hans jorder, og vi aftalte, at han ville vise mig stedet, hvor teglværket havde ligget og hvor de gravede leret op.

Den 18. april 2000 besøgte jeg Bent Koch, Haversmosevej 8.

Vi kørte syd på, ad Haversmosevej, til det yderste af hans mark. Her hvor en bæk fra Haversmose løber under vejen, har Bent et trekantet stykke jord vest for vejen. I den nordvestlige spids af dette stykke jord skulle teglværket have ligget - umiddelbart op ad vejen (Er markeret med et 1-tal på kortet). Bent fortæller, at der ved markarbejdet ses mange stumper teglsten i jordoverfladen. Vi kunne samle nogle stykke op.

Ude på marken øst for vejen er der på bakkeskråningen ned mod Haversmose en lavning. Her havde man gravet leret til teglstens-fremstillingen, fortæller Bent Koch. Graven, hvor man har taget leret, er så siden blevet fyldt op, og nu indgår lavningen i den almindelige markdrift (2-tal på kortet). At der var ler i jorden sås af nogle lerknolde, som lå i området. Bent Koch pointerede, at hans viden om teglværket stammede fra, hvad han havde fået fortalt af ældre mennesker efter de kom til Hvidding i 1972. Særlig havde "Gamle Jesper" fortalt udførligt om Hvidding Teglværk.

"Når teglovnene var tændt, samledes de unge om aftenen fra Hvidding omkring den. Her hyggede de sig i godt selskab, og teglværksfolkene kunne fortælle historier fra andre egne".

Hvor mange år arbejdede teglværket?

Oplysningen i TRAP fortæller måske ikke, at der stadig er teglværksdrift i Hvidding. Men den fortæller, at der i 1875 var viden om, at der havde været teglværksdrift. Og den mundtlige overlevering i Hvidding fortæller, som ovenfor nævnt, at der i 1859 blev produceret mursten i Hvidding.

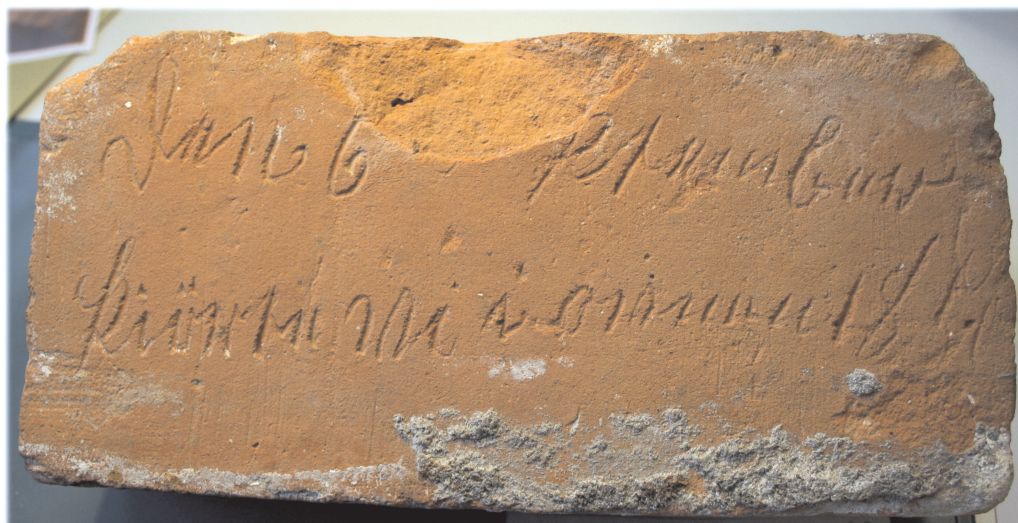
En mursten fortæller!

Jeg er stødt på et andet "skriftligt" vidnesbyrd om teglværksdrift et sted på egnen. Jeg har fået en mursten fra en

gård i Over Hammershøj nordøst for Hammershøj by.

Denne mursten har en indskrift med gotisk håndskrift, der fortæller, at den blev produceret i **1859**.

En tidligere ejer af Moselyst fortæller, at murstenen kom ud i dagens lys ved en

omforandring af gårdens stuehus, og man blev da opmærksom, at der var en tekst på stenen. Man kunne ikke tyde indskriften, og den blev da lagt til side og gemt som et kuriosum. Jeg fik på et tidspunkt stenen, der i dag befinder sig på Lokalhistorisk Arkiv i Ørum, og jeg har læst indskriften som: **"Den 6 september kiørte vi i ovnen 1859"**.

En ukendt teglværksarbejder har skrevet denne tekst i det våde ler, før stenen er blevet brændt i ovnen. Sådanne indskrifter i færdige mursten er ikke ukendte, men ofte har indskriften villet fortælle noget om, hvor stenen var blevet lavet. Denne mursten bringer en hilsen fra denne sensommerdag, hvor det store arbejde med stenen er slut. Leret er gravet op af jorden, det er æltet til en passende konsistens, det er formet i den rette størrelse, og den første tørring i solen er overstået. Nu skal brændingen klare det sidste, før stenen er klar til anvendelse i byggeri.

Det var murstenens fortælling, men den glemte at fortælle, hvor den blev fremstillet.

Det kunne have været i Hvidding nogle få kilometer fra gården, men vi ved det blot ikke.

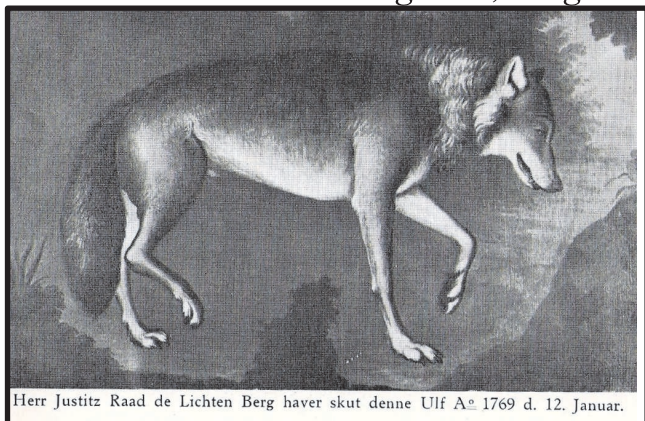
Engang fik man 4 Rigsdaler for at skyde en ulv, i dag får man

I Viborg Amts Aarbog 1938 ses følgende om ulve omkring Viborg.

"Omkring Midten af det 18. Aarhundrede skal Ulve endnu have været almindelig i Egnens største skovområde, Lindum-Bigum Skovene.

I 1730 blev der omtrent samtidig skudt en Ulv i Hald Skov og i Bigum Skov. Beretningen lyder således i den gamle Justitsprotokols Knudrede Sprog:

" 1730 d. 5. Dcbr. var mødt for Retten Christen Christensen af Erichstrup i Bigum Sogn og fremviste en gammel Ulv, som hand berettede Lørdag sidst, i Bigum

Herr Justitz Raad de Lichten Berg haver skudt denne Ulf A^o 1769 d. 12. Januar.

Skov, at have dræbt, hvilket hand lod herved Tinget aftage og på en pæl ophænge udi samtlige Stochemænds overværelse og paaskøn, hvorefter han i anledning af forordningen var derpaa Attest forlangende, som hannem ogsaa meddeltes. (Der udbetaltes 4 Rigsdaler for hver skudt ulv)".

Niels Blicher skriver i sin Bog i 1795:

"For 40 år siden var der en del Ulve i den store Thiele Skov, mellem Viborg og Hobro, den sidste Ulv skulle være Skudt i 1777.

Man mener at Tjeleulven og en Ulv fra Allinggaard, samt Bidstrupulven var de sidste af den oprindelige bestand her i landet, d.v.s. de er født her.

De Ulve der er blevet skudt senere, menes at være strejfende Ulve fra vore nabolande, nok især Tyskland, Østpreussen.

I "Viborg Samler" Nr. 39 af 16. Maj 1811, fremsætter Pastor Funder i Sønder-Onsild Ønsket om at der må blive afholdt en

Ulvejagt, da en Ulv, der formentlig har Tilhold i Tjele Skov, har anrettet stor skade på Husdyr der på egnene."

Mogens Munk, Hobro

Tjele Kirke har fået varme - i Nr. Vinge Kirke fryser vi stadig!

Nr. Vinge Kirke er en gammel middelalderkirke og har siden Erik Grube overtog Tjele været anneks til Tjele og hørt under Tjele.

Fra 1890 -1894 gennemgik kirken en større restaurering, hvor blandt andet kirkens tårn blev revet ned og et klokkespir sat op. Kirken var på dette tidspunkt uden varme og ejedes af **Kammerherre Lüttichau Tjele**.

Mens restaureringen stod på sender nogle beboere fra Vinge et brev til Kammerherre Lüttichau i hvilket der står følgende:

"Herr. Kammerherre Lüttichau, Ridder af Dannebrog. Dannebrogsmænd p.p. til Tjele.

Vi undertegnede beboere af Nr. Vinge sogn og den del af Rise, som søge Vinge kirke tillader herved ærbødigst at fremkomme til Kammerherren, som ejer af

Nr. Vinge Kirke med kakkelovn

Nr. Vinge kirke, med bøn om, at der må blive indsat et varmeapparat i kirken i lighed med, hvad der nu såvel i Tjele kirke, som i de allerfleste sognekirker allerede finder sted. Skønt vi erkende, at den nu stedfindende istandsættelse af Vinge kirke har kostet og vil koste betydelige summer, har vi dog troet tiden belejligt

til at fremkomme med dette vort andragende, da vi formene, at varmeapparatets indsættelse bedst lod sig foretage på en tid, da kirken var under arbejde.

Dersom Hrr. Kammerherren opfylder vor bøn om varmeapparatets indsættelse i kirken, kende vi os forpligtede til at afholde udgifterne til brændsel m.m. vedr. kirkens opvarmning.

Vi undertegne os ærbødigst
J. Nørgaard, P. Petersen, Chr. Mouritsen,
Lauritz Nielsen, H. Martens,
Chr. Henriksen, Ejner Christensen Høgh,
Peter Chr. Mogensen, Peter Byste, Abel
Jensens enke, Jens Sjørring, T. Lykkeberg,

Jens Kjærsgaard, Jens Chr. Sørensen,
Martin Nielsen, Niels Espersen, Jens
Laursen, Niels Jensen, Jens Peter Axelsen,
Villas Rasmussen, Mads Andersen, Anders
Ebsen, T. Madsen, Jens Christian Lund,
Kristen Petersen, U. Lüttichau, Chr. S. Th.
Munch. ”

Man må formode, at det er Chr. S. Th.
Munch, der har skrevet brevet. Han var
lærer og kirkesanger i Nr. Vinge. Brevet
findes i Tjele gods arkiver på Landsarkivet i
Viborg. Ligeså findes en skitse til
en tegning af kirkeovn. Pris 260,00 kr.

Nette Hunsballe

Der blev også huller i vejen i 1928

Formanden for Rødding, Løvel, Pederstrup
Sogneråd indhentede tilbud på vejmateriel.
Man nøjedes dog med at leje.

A.P. MARQUARTS MASKINFABRIK
SPEC: SKIBS-MASKIN-OG
KEDELREPARATIONER
TELEFON 3950

ÅSFALTBETON-BLANDEMASKINER
OG-KOGERE MED ALT TILBEHØR
FOR VEJARBEJDER.
POSTADRESSE: SYDHAVNEN

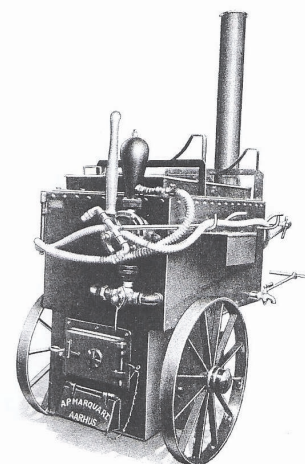
AARHUS

AARHUS, den 2. August 1928.--

Herr Sogneraadsformand Niels P. Thougaard,
Hauris, Løvel pr. Viborg.--

I Anledning af Deres ærede Annonce i "JYLLANDSPOSTEN" af 31.
f. M., har jeg nedenstaaende Fornøjelsen at afgive Dem forskellige
Tilbud, som jeg haaber maa vinde Deres Bifald.--

Paa Lager færdig til Afsendelse har jeg en 300 Liters opret-
staaende Tjærekoger forsynet med Vingepumpe, Hane for varm og kold Luft
og 6 Meter armeret Gummislange. Kogeren er godt og solidt bygget med

300 Liters Tjærekoger med Udspretningsanordning
A. P. MARQUART, AARHUS
300 Liters Tjærekoger med Udspretningsanor
A. P. MARQUART, AARHUS.

Thougaard, Niels Peter, f. 25. Nov. 1874 paa ved Viborg, Søn af Gaardejer Peter
Thougaard og Hustru Sofie Hedevig, f. Christiansen. Gift 1. Okt. 1902 med Margrethe T.,
Datter af Gaardejer Niels Kvorning, Havris, og Hustru Berthe Marie, f. Jacobsen.
Uddannet ved Landvæsen, Elev paa Skals Højskole 1895—96 og paa Grejs dalens Land-
brugsskole 1897, Gaardejer 1902. Formand for Skals Mejeri 1905—17, Medlem af
Bestyrelsen for Viborg Slagteri 1917—28, Medlem af Forretningsudvalget, Medlem af
Skolekommissionen 1906, Medlem af Menlighedsnaadet, Medlem af Bestyrelsen for
Viborg Amts Sogneraadsforening 1917, af Forretningsudvalget 1921, Formand for Væge-
raadet 1920. Medlem af Sogneraadet 1909 (Venstre), Formand for Vejudvalget, Skoleud-
valget og Fattigudvalget 1916. Sogneraadsformand 1916. Adresse: Hauris pr. Løvel-

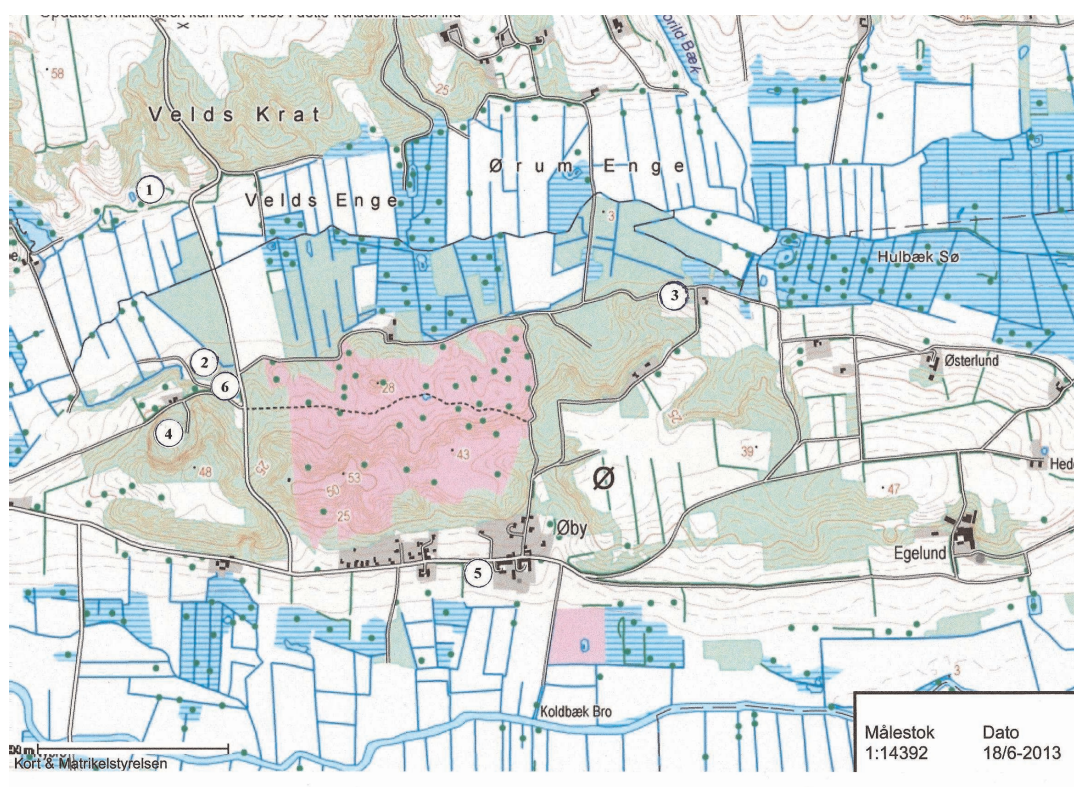
Lynggreven på Viskum Ø,

- og meget om hans omgivelser

Fortalt af Karsten Sørensen

Under den sidste istid (Weichsel), som strakte sig fra 115.000 til 9.600 år før vor tidsregning, dækkede isen i perioder store dele af Danmark. Det er denne istid, og ikke mindst afsmeltningen af de enorme ismasser, som i grove træk har dannet det landskab som vi kender i dag.

Under denne afsmeltning dannedes adskillige tunneldale, Nørreå-komplekset med tilhørende sidedale er en af dem. Det

som gør **Nørreådal** så unik i forhold til andre tunneldale er Ø-Bakker, et bakke-drag som ligger midt i tunneldalen. Bakkedraget rejser sig et halvt hundrede meter over de omliggende engarealer, tidligere som en ø, da Nørreådal i stenalderen var en del af et fjordsystem som strakte sig helt ind til Bruunshåb.

Af skønhed og charme, af flora og fauna, af folk og fæ, af historie og sagn, er Nørreådal med Ø-Bakker ubetinget et område som på enhver vis kan måle sig med den øvrige del af Danmark. Der er ikke

tvivl om at disse forhold - samt den særegne geologi - ligger til grund for, at der i 1973 / 1975 - på anmodning af Danmarks Naturfredningsforening og Fredningsudvalget i Viborg - blev **fredet et 285 hektar stort område af Ø-Bakker**. Som formål er det anført: Sikring af bakkeformation af stor geografisk og kulturhistorisk interesse. Denne fredning er nok det bedste som kunne ske for Ø-Bakker, den har sikret at man kan sidde på kanten af Nørreådal og lade sine sanser beruse af indtryk, føle et ømt favntag af moder natur,

føle sig lille og alene, føle en fortrolighed, en samhørighed med de forfædre som i årtusinder har haft deres gang her. Det er som at køre ind på en servicestation, man får tanket og forruden vasket og så kan man en rum tid igen. **Sagnet fortæller** at Danmarks første konge – Dan – som

regerede omkring år 300-400, skulle ligge begravet i fuld rustning et eller andet sted i Ø Bakker. Så kære venner/amatørarkæologer – fat detektoren og lad os finde den kanalje.

I J.P. Trap Danmark står der: *If. Sagnet skal der paa en isoleret, naturlig Banke et stykke ø. f. Velds Mølle have ligget en Borg. Der er ikke mindste Spor af Anlæg udf. Ved Kunst. Lige heroverfor ligger s. f. Aadalen Bårstenhøj (Viskum Sogn)*

(Pos. 1)

Om lokaliteten **Bårstenhøj** er der under

Viskum sogn nævnt følgende:

Paa N.siden af Ø ligger i Engen lige v. f. Vejen til Velds en betydelig, isoleret, nærmest rektangulær Bakkeknude med ret stejle Sider; navnlig mod Ø. og S. Banken, der kaldes Bårstenhøj, angives som Voldsted for den middelald. Gd. Viskumø, ligesom der går forsk. Sagn om Stedet. (Pos. 2)

Ø-Bakker har gennem tiderne bibragt mennesker et større eller mindre udkomme - nok oftest det sidste – et udkomme som har været et kærkomment bidrag til en nøjsom tilværelse. I dag er størstedelen af Ø-bakker af rekreativ karakter, kun ganske få ernærer sig af området.

På nordsiden af Ø-Bakker har der tidligere ligget et lille teglværk (**Pos. 3**), man kan stadig finde lokaliteten med tilhørende lergrave. Et stykke vest for **Rydalsvej** vidner et gabende hul (**Pos. 4**) i bakkedraget om grusgravning af en - for den tid - ikke ubetydelig størrelse.

Der blev gravet grus fra omkring 1950 til 1975. Engdragene omkring Ø-Bakker har i århundrede leveret tørv til brug i komfurer og kakkellovne, men også til industrielt brug. Kreaturer og får har ernæret sig af områdets græsser og planter, mange forskellige slags bær kunne indsamles, jagt på en varieret vildtbestand samt lidt fiskeri plus mange andre ting har også haft sin betydning. Området huser bygninger, som findes, fordi de blev opført længe før området blev fredet, jeg husker endnu en bjælkehytte nær toppen af bakkerne, den var i stærk forfald omkring 1960 og i dag fuldstændig forsvun-

det, dog kan man stadigvæk finde rester af gulvbelægningen, som var af teglsten - delvist skjult af græsser og lyng. Så vidt jeg husker, var det en sagfører Johnsen fra Viborg som ejede hytten. Ved Øby var der i en periode fabrikation af tørvebriketter (**Pos. 5**), foretagendet var ejet af en Tømmerhandler og en Æggrossist fra Viborg. Det forlyder, at under krigen var foretagendet skalkeskjul for opbevaring og transport af våben og sprængstoffer. Det kan tænkes at samme genstande måske har fundet vej til/fra Randers via pramfart, som stadig var en brugt transportform under en del af krigen.

Lynggrevens hjem i forfald (Keller Foto)

En del af de personer som har levet eller har haft tilknytning i/til Ø-Bakker figurerer i min erindring, nok mest fra omtale og fortællinger, men også nogen som jeg kan huske fra min barndom og op gennem tiden. En af dem var **Karl Kristensen**.

Lige på kanten af Ø-bakker, i læ af **Bårstenhøj**, gemt af buskads og træer ligger der et hus (**Pos. 6**), eller måske rettere en hytte - i forfald - i tornerosesøvn. Her boede Karl alene sammen sin hund – han har

givet haft flere gennem årene. Jeg husker fra søndagens vandreture, at vi ofte var inde omkring Karl, ligesom mange andre. Nogen kunne fristes til at kalde Karl en eneboer, hvilket for så vidt også var korrekt, men dette var ingeniende det samme, at han var ensom. Nogle af hans fortællinger kunne nok være af drabelig karakter for et barneøre, senere blev man bekendt med, at en fortælling, som havde været omkring Karl, ikke nødvendigvis blev mindre farverig. Jeg havde en onkel som udtrykte det på følgende vis: Der er ingen tvivl om, at Karl fortæller sandheden - - - så godt og vel.

Karl var en farverig og vellidt person.

Det vidner mange fortællinger om, og sammen med Stauning (ham med Gænderne), Åge Liin og adskillige andre af områdets beboere, var det mennesker formet af tid og sted, skabt til at repræsentere Ø-bakker. I 1994 var det slut med Karls tilstedeværelse i Ø-Bakker, en tiltagende demens medførte, at han kom på Pensionistgården i Vammen.

Den 18. februar 1997 var hans ophold i Vammen slut. En bitterlig kold vinteraften med en forrygende snestorm kom for at hente ham hjem til hans elskede Ø-Bakker. Karl havde i sin mørke tilstand bevæget sig ud af bygningen kun iført en tynd påklædning. Da man blev klar over hans forsvinden blev en eftersøgning straks iværksat, man fandt ham dog først den efterfølgende dag, siddende i en snedrive frosset ihjel. Det vejrlig, som bar kimen til de vældige naturkræfter, der formede Ø-Bakker, blev på samme vis Karls bane-mand.

Karl skulle ikke krydse Styx, han skulle blot over Søbækken i Fimbulvinterens natmørke. **Lynggreven på Viskum Ø** var hjemme igen.

Nyt fra Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv.

Den 28. maj afholdt vi **årsmøde** med 10 deltagere. Nok det laveste antal deltagere i flere år. Vi havde håbet på flere deltagere, da vi på årsmødet har mulighed for at høre om løst og fast fra de mange forskellige områder af vore 14 sogne.

På arkivet er der sket en del i årets løb. Den største begivenhed er, at vi fik overladt **Helga og Knud Erik Riisagers** store lokalhistoriske samling. Det er vi meget glade for, og vi håber, at vi med tiden vil være i stand til at skabe de rette rammer for samlingen.

Arkivet har været godt besøgt i årets løb. Vi har i 2012 haft 49 åbningsdage, idet vi som bekendt har åbent hver mandag eftermiddag, undtagen juli måned. Desuden er vi glade for, at vi kan stille lokaler til rådighed for Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening og for redaktionen af "Tjele på langs".

I årets løb har vi også fået mange henvendelser pr. mail eller telefon. Vi mærker tydeligt, at **interessen for slægtsforskning er stigende.**

Sidste år efterlyste vi bl.a. gennem "Tjele på tværs" frivillige hjælpere. Vi har haft den glæde, at vi har fået henvendelse om hjælp fra flere, der ønskede at bidrage med forskellige tiltag.

Vi vil dog gerne opfordre flere til at melde sig som **frivillige**. Vi mangler i høj grad hjælp til vedligeholdelse og udbygning af **arkivets hjemmeside**. I forbindelse med hjemmesiden kan vi også bruge frivillige, der vil tage sig af at finde egnede artikler og billeder til hjemmesiden. Mange af de egnede artikler skal nok renskrives og passes til. Et stort arbejde, som vi håber at få hjælp til.

I henhold til vore vedtægter har vi **sognerepræsentanter**, som vi hører fra eller henvender os til, hvis der i sognet sker noget, der skønnes at have interesse for arkivet. Sognerepræsentanterne udgør, hvad der i vedtægterne benævnes Arkiv-

udvalget. Nedenfor bringer vi en oversigt over vore sognerepræsentanter. Som det ses, mangler vi en repræsentant for Vorning Sogn, men har en repræsentant for lokalområdet Hvidding. Dette får os til at gøre opmærksom på, at er der i lokalområder nogen, der gerne vil være meddeler for et lokalområde, men ikke synes at have kendskab nok til hele sognet, vil det være fint, om vedkommende melder sig som **repræsentant for lokalområdet**.

Hvad er vi så interesseret i at få oplysninger om fra de mange meddelere og repræsentanter?

Vi hører gerne om **nedrivninger eller store ændringer af huse og gårde**.

Allerhelst vil vi i forbindelse med sådanne hændelser have billeder. Er det ikke muligt, rykker vi fra arkivet gerne ud for at tage de ønskede billeder.

På arkivet er vi også meget interesseret i

Tinggade 32. - før det faldt.

at få overdraget billeder fra lokalområderne. Hvis man ikke vil af med billederne, vil vi på arkivet meget gerne have lov til at låne dem, så vi kan få dem skannet og dermed bevaret dem for eftertiden. Vi vil selvfølgelig lave kopier, som vil indgå i arkivets samlinger. Har en og anden kendskab til, at der er personer, der ligger inde med ældre billeder, hører vi meget gerne herom. Bedst og lettest for os vil det være, om man selv kontaktede vedkommende for at formidle overdragelsen eller udlånet til os.

Ikke bare billeder har vor interesse.

Også gamle papirer vedrørende gårdhandel, aftægt, udstykning, o. lign. vil vi me-

get gerne have fat i. Glemmes må heller ikke særlige begivenheder, der har været af interesse for lokalområdet. De eneste kriterier, som vi opstiller, for at vi kan være interesseret i at overtage materiale, er, at det skal være af lokalhistorisk interesse.

Flere steder i vort dækningsområde gøres der meget for at bevare kendskabet til de ældre

tider. Vi på arkivet er meget interesseret i at være med på sidelinjen i disse projekter.

Hvis man i lokalområdet har brug for hjælp til skanning

Mindesten i Bystævnet Batum

af billeder, eller man gerne vil have kopier af materiale, som vi har her på arkivet, stiller vi os meget gerne til rådighed. Når arbejdet så er afsluttet, vil vi meget gerne opbevare det indsamlede materiale eller i det mindste have lov til at kopiere materialet, så alle kan være sikre på, at det **bevares for fremtiden**.

Her i 2013 er et par frivillige begyndt at fotografere de mange mindesten, der findes i vore 14 sogne. Vi har så nogenlunde styr på, hvor de officielle mindesten står, men vi er klar over, at der sagtens kan findes **lokale mindesten**, som vi ikke har kendskab til. Har du kendskab til mindesten, der efter din opfattelse ikke er så kendte, hører vi meget gerne fra dig. Vi vil så undersøge, om de er med på listen. Når talen er om mindestene, vil det være oplagt at se på **mindestene / gravstene** på

kirkegårdene. Vi har sikkert alle gået rundt på en kirkegård og set gravstene, som vi har syntes burde bevares for eftertiden. Når vi så har spurgt til, om stenene er erklæret bevaringsværdige, så er svaret nej. Vi på arkivet er selvfølgelig ikke i stand til at sørge for at disse gravsten bliver bevaret, men vi vil være i stand til at klare, at gravstenene bliver fotograferet, så kendskabet til dem på den måde bliver bevaret. **MEN!** For der er et men. Vi har brug for hjælp, for vi vil ikke selv være i

Veteran - Vammen kirkegård

stand til at trave rundt på samtlige kirkegårde, for at finde de mulige gravsten. **Vil du hjælpe?** Vil du ikke målrettet lede efter gravstene, der vil være oplagte at fotografere, vil vi opfordre dig til næste gang, du kommer på kirkegården, da at have i tankerne at se efter egnede gravsten. Hvilke gravstene kan så komme på tale? Oplagt er stene, der på en eller anden måde har lokalhistorisk interesse, men også stene, der fortæller om deltagelse i krige 1847-50, 1864, 1914-18 og 1940-45 vil

være oplagte. Sten, der fortæller om dødsfald under specielle omstændigheder, skal næsten også med, ligesom sten, der fortæller om **markante personligheder** fra lokalsamfundet, vil være oplagte.

Forhåbentlig vil vi få mange henvendelser, og skulle du selv være i stand til at tage et billede af gravstenen, vil vi være dig meget taknemmelige.

Nu emnet gravstene har været berørt, kan vi nævne, at arkivet har en aftale med graveren på Ørum-Viskum-Vejrum kirkegård om **affotografering af gravstenen**, inden et gravsted sløjfes. Det er en ordning, vi meget gerne vil have udvidet, så den omfatter alle 14 kirkesogne.

Som nævnt bringer vi her en oversigt over vore **sognerepræsentanter**. Har I ikke mulighed for selv at kontakte os på arkiver, har I måske mulighed for at henvende jer til jeres sognerepræsentant.

Arkivudvalg

Hvidding:	Susanne Harbo
Vorning:	
Kvorning:	Marinus Andersen
Hammershøj:	Jens Eriksen
Rødding:	Anette Heidelberg
Løvel:	Gunner F. Vesterby
Pederstrup:	Jørgen Dalager
Tjele:	Anker Christensen
Nr. Vinge:	Nette Hunsballe
Vammen:	Jørgen Spanggaard
Lindum:	Birthe Dalsgaard
Bigum:	Henning Hougaard
Ørum:	Karsten Sørensen
Viskum:	Marna og Carl Erik Andersen
Vejrum:	Søren Nielsen

På arkivets vegne

Børge Kronborg Svend Haakon
Jensen

Husk kontingent

Betal sendest den 20.aug. (kirkevandring)
100 kr. pr. husstand
75 kr. for personligt medlemskab